

Tko brine o nacionalnim manjinama?

zadar.tv/2022/11/23/tko-brine-o-nacionalnim-manjinama/

Senad Tokić

23. studenoga 2022.

Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj na raspolaganju imaju čitav niz poluga za ostvarivanje i zaštitu svojih „manjinskih“ prava. U ovom članku ćemo se dotaći i pojasniti svrhu tih institucija.

Predstavnici nacionalnih manjina

Predstavnici nacionalnih manjina biraju se na izborima za Vijeća i predstavnike nacionalnih manjina koji se provode svake četiri godine. Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina propisuje u članku 24. st 3 kada se bira predstavnik nacionalnih manjine. Predstavnik nacionalnih manjina bira se za područje grada/općine te za županiju.

(3) U slučajevima kada nije ispunjen barem jedan od uvjeta iz stavka 1. ovoga članka za izbor vijeća nacionalnih manjina, a na području jedinice samouprave živi najmanje 100 pripadnika nacionalne manjine, za područje ovakove jedinice samouprave bira se predstavnik nacionalnih manjina.

Dakle sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina predstavnike nacionalnih manjina mogu izabrati one nacionalne manjine koje na svom području; grad/općina ili županija, imaju minimalno 100 pripadnika određene nacionalne manjine.

Na prošlim izborima Vijeća i predstavnike nacionalnih manjina raspisani su izbori za ukupno 144 predstavnika. Raspisani su tako izbori za 89 predstavnika na razini županija i Grada Zagreba, 171 u gradovima te 1 u općini. Mogućnost predložiti kandidate za predstavnika nacionalnih manjina iskoristilo je ukupno 20 nacionalnih manjina. To su (abecednim redom) sljedeće nacionalne manjine: albanska, austrijska, bošnjačka, bugarska, crnogorska, češka, mađarska, makedonska, njemačka, poljska, romska, rusinska, ruska, slovačka, slovenska, srpska, talijanska, turska, ukrajinska i židovska. Svaki kandidat za predstavnika nacionalnih manjina pored sebe je kandidirao i svog zamjenika.

Na izborima za predstavnike nacionalnih manjina ukupno je glasovalo: na razini županija i Grada Zagreba 1.288 birača ili 10,88%, na razini gradova 621 birača ili 13,86% i na razini općina 11 birača ili 10,68% – objavilo je Državno izborno povjerenstvo.

Pregled izabranih predstavnika po manjinama.

Nacionalne manjine	Predstavnici		
	Županije i Grad Zagreb	Gradovi	Općine
ALBANSKA	8	10	
AUSTRIJSKA	1		
BOŠNJAČKA	4	5	
BUGARSKA	1		
CRNOGORSKA	5	2	
ČEŠKA	4	4	
MAĐARSKA	7	4	
MAKEDONSKA	5	1	
NJEMAČKA	3		
POLJSKA	1		
ROMSKA	2	1	
RUSINSKA	2		
RUSKA	4		
SLOVAČKA	3		
SLOVENSKA	4	7	
SRPSKA	1	6	
TALIJANSKA	3	2	1
TURSKA	1		
UKRAJINSKA	5		
ŽIDOVSKA	1		
Ukupno	65	42	1

Izvor: Državno izborno povjerenstvo

Vijeća nacionalnih manjina

Na područjima na kojima živi minimalno 1.5% pripadnika nacionalne manjine od ukupnog broja stanovništva te više od 200 pripadnika nacionalne manjine na području grada / općine ili 500 pripadnika nacionalne manjine na području županije imaju pravo na izbor vijeća nacionalnih manjina.

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina u čl 23.st1. propisuje pravo na izbor vijeća nacionalnih manjina:

U jedinicama samouprave na čijem području pripadnici pojedine nacionalne manjine sudjeluju s najmanje 1,5% u ukupnom stanovništvu jedinice samouprave, u jedinicama lokalne samouprave na čijem području živi više od 200 pripadnika pojedine nacionalne manjine, te u jedinicama područne (regionalne) samouprave na čijem području živi više od 500 pripadnika nacionalne manjine, pripadnici svake takove nacionalne manjine mogu izabrati vijeće nacionalnih manjina.

Vijeća nacionalnih manjina na različitim područjima broje i različit broj članova pa tako primjerice vijeće na području općine broje 10 članova, na području grada 15 članova te na području županije 25 članova.

Pravo predlaganja kandidata za članove vijeća nacionalnih manjina imaju udruge nacionalnih manjina ili najmanje 20 pripadnika nacionalne manjine na području općine, 30 pripadnika nacionalne manjine na području grada te 50 pripadnika nacionalne manjine na području županije.

Ukupno je na prošlim izborima raspisano 515 izbora za vijeća nacionalnih manjina. Biralo se 74 vijeća na području županija i Grada Zagreba, 171 vijeće u gradovima te 270 općinskih manjinskih vijeća.

Državno izborno povjerenstvo navodi da je mogućnost predložiti liste kandidata za članove vijeća nacionalnih manjina iskoristilo je ukupno 14 nacionalnih manjina. To su (abecednim redom) sljedeće

nacionalne manjine: albanska, bošnjačka, crnogorska, češka, mađarska, makedonska, njemačka, romska, rusinska, slovačka, slovenska, srpska, talijanska i ukrajinska.

Nacionalna manjina	Članovi vijeća			Ukupno članova vijeća
	Županije i Grad Zagreb	Gradovi	Općine	
ALBANSKA	221	173	51	445
BOŠNJAČKA	250	245	102	597
CRNOGORSKA	66	60		126
ČEŠKA	100	75	30	205
MAĐARSKA	98	75	170	343
MAKEDONSKA	72	45		117
NJEMAČKA	25	15		40
ROMSKA	207	166	118	491
RUSINSKA	25	15	19	59
SLOVAČKA	50	45	30	125
SLOVENSKA	99	70	16	185
SRPSKA	471	819	697	1.987
TALIJANSKA	75	173	26	274
UKRAJINSKA		15	20	35
Ukupno	1.759	1.991	1.279	5.029

Izvor: DIP

Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina

Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina su dobrovoljne koordinacije koje osnivaju vijeća i predstavnici nacionalnih manjina, a mogu imati više oblika. Može se primjerice osnivati Koordinacija vijeća i predstavnika pojedinačne nacionalne manjine za područje Republike Hrvatske. Mogu se koordinacije osnivati i na razinama grada, općine ili županije u čijem sastavu će biti različite nacionalne manjine. Od svih relevantnih faktora i poluga koordinacije nacionalnih manjina još nisu u potpunosti zaživjele uz iznimku nekolicine njih.

Saborski zastupnici

Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor kroz svoj 16. članak daje pravo nacionalnim manjinama da biraju svoje članove u Hrvatski Sabor.

Članak 16.

Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ostvarenje prava na zastupljenost u Saboru.

Pripadnici nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj imaju pravo birati osam zastupnika u Sabor koji se biraju u posebnoj izbornoj jedinici koju čini područje Republike Hrvatske.

U 17. članku istog zakona propisano je i koje nacionalne manjine biraju svoje zastupnike:

Članak 17.

Pripadnici srpske nacionalne manjine biraju tri zastupnika u Sabor u skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina.

Pripadnici mađarske nacionalne manjine biraju jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici talijanske nacionalne manjine biraju jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici češke i slovačke nacionalne manjine biraju zajedno jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židovske nacionalne manjine biraju zajedno jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine biraju zajedno jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici nacionalnih manjina iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka uz kandidata za zastupnika predlažu i kandidata za njegova zamjenika koji se bira zajedno s njim.

Pripadnici nacionalnih manjina iz stavka 4., 5. i 6. ovoga članka predlažu samo kandidata za zastupnika, a njegovim zamjenikom postaje zastupnički kandidat koji je iza izabranog zastupnika dobio najviše glasova.

U trenutnom sazivu Sabora nacionalne manjine predstavljaju:

Bilek, Vladimir(NZ; zastupnik češke i slovačke nacionalne manjine)

Jankovics, Robert(NZ; zastupnik mađarske nacionalne manjine)

Jeckov, Dragana(SDSS; zastupnica srpske nacionalne manjine)

Kajtazi, Veljko(NZ; zastupnik austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židovske nacionalne manjine)

Lekaj Prljaskaj, Ermina(NZ; zastupnica albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine)

Milošević, Boris(SDSS; zastupnik srpske nacionalne manjine)

Pupovac, Milorad(SDSS; zastupnik srpske nacionalne manjine)

Radin, Furio(NZ; zastupnik talijanske nacionalne manjine)

Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije

AGENCIJA ZA
ELEKTRONIČKE
MEDIJE